

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Lubomíra Velce a soudkyň Mgr. Pavly Polednové a Mgr. Adély Kaftanové ve věci

žalobců: a) **K. T.**, narozená xxx
b) **M. T.**, narozený xxx
oba bytem Xxx, Xxx
oba zastoupení advokátkou JUDr. Petrou Carvanovou
sídlem Huťská 1383, 272 01 Kladno

proti
žalované: **Kooperativa pojišťovna, a. s., Vienna Insurance Group**, IČO 47116617
sídlem Pobřežní 665/21, 186 00 Praha 8
zastoupená advokátkou Mgr. Ivanou Stlukovou
sídlem Vodičkova 730/9, 110 00 Praha 1

o zaplacení 7 356 511 Kč s příslušenstvím, k odvolání žalobců proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 8 ze dne 3. října 2022, č. j. 28 C 9/2019-376,

takto:

- I. Rozsudek soudu prvního stupně **se** ve výroku o věci samé III. **potvrzuje**.
- II. Ve výrocích o věci samé I. a II. a ve výrocích o nákladech řízení IV. a V. **se** rozsudek soudu prvního stupně **zrušuje** a v tomto rozsahu **se** věc **vrací** soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

1. Napadeným rozsudkem soud prvního stupně zamítl žalobu, aby žalovaná byla povinna zaplatit žalobcům částku ve výši 6 377 000 Kč s úrokem z prodlení ve výši 10 % od 28. 8. 2019 do zaplacení a kapitalizovaným úrokem z prodlení ve výši 10 % z částky 6 377 000 Kč od 28. 8. 2019 do 8. 11.

Shodu s prvopisem potvrzuje Ilona Jiranová

2021 (výrok I.), zamítl žalobu, aby žalovaná byla povinna zaplatit žalobcům částku ve výši 379 511 Kč s úrokem z prodlení ve výši 10 % od 28. 8. 2019 do zaplacení (výrok II.), zamítl žalobu, aby žalovaná byla povinna zaplatit žalobcům částku ve výši 600 000 Kč (výrok III.), uložil žalobcům povinnost zaplatit žalované náhradu nákladů řízení ve výši 41 140 Kč, do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám zástupce žalované (výrok IV.) a uložil žalobcům povinnost zaplatit státu náhradu nákladů řízení ve výši 3 583 Kč na účet Obvodního soudu pro Prahu 8 do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku (výrok V.).

2. Soud prvního stupně takto rozhodl o žalobě podané dne 15. 2. 2019, kterou se původní žalobkyně matka současných žalobců, paní S. T., zemřelá dne xxx, domáhala na žalované z titulu pojištění odpovědnosti z provozu nákladního vozidla zn. Mercedes Benz, RZ: xxx poskytnutí pojistného plnění v celkové výši 15 000 000 Kč s příslušenstvím k odškodnění újmy, která jí v souvislosti s dopravní nehodou ze dne xxx vznikla na zdraví a v důsledku úmrtí partnera J. K.. Žalovaná částka se původně sestávala z náhrady bolestného ve výši 2 000 000 Kč, z náhrady ztížení společenského uplatnění ve výši 12 200 000 Kč, z náhrady škody na vozidle ve výši 200 000 Kč a z náhrady nemajetkové újmy vzniklé v souvislosti s úmrtím blízké osoby ve výši 600 000 Kč. V průběhu řízení došlo k rozšíření žaloby o částku 554 000 Kč z titulu odškodnění ztížení společenského uplatnění a částečnému zpětvzetí žaloby co do požadavku na náhradu věcné škody a části uplatněného nároku na odškodnění bolestného co do částky 1 240 978 Kč, a následně v důsledku plnění žalované co do nároku na odškodnění bolestného co do částky 379 511 Kč a co do odškodnění ztížení společenského uplatnění ve výši 6 377 000 Kč. Po smrti paní S. T. v průběhu řízení vstoupili do jejího procesního postavení jako její dědicové nynější žalobci. Předmětem řízení zůstal nárok na pojistné plnění k odškodnění ztížení společenského uplatnění ve výši 6 377 000 Kč s příslušenstvím, k odškodnění bolestného ve výši 379 511 Kč s příslušenstvím a k odškodnění nemajetkové újmy vzniklé paní S. T. v souvislosti s úmrtím blízké osoby ve výši 600 000 Kč.
3. Žalovaná se žalobou nesouhlasila a navrhovala, aby byla zamítnuta. Namítala, že paní S. T. vznik újmy při dopravní nehodě ze dne xxx spoluzavinila, a proto jsou dány důvody pro krácení pojistného plnění v rozsahu 50%.
4. Soud prvního stupně na základě nesporných tvrzení účastníků a provedení dokazování vyšel zejména ze zjištění, že dne xxx došlo k dopravní nehodě, kdy vozidlo Daewoo Kallos, RZ xxx z důvodu poruchy zastavilo na pražském okruhu v Praze 5 v odstavném pruhu a zezadu do něj narazilo nákladní motorové vozidlo Mercedes Benz, RZ xxx s přívěsem, pojištěné u žalované z titulu pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla. Při dopravní nehodě zemřel řidič vozidla Daewoo Kallos pan J. K. a jeho spolujezdkyně paní S. T. utrpěla těžká zranění, v jejichž důsledku u ní nastal apalický syndrom. Její zdravotní stav se postupně zhoršoval, v létě 2019 došlo k jeho přechodné stabilizaci a posléze k opětovnému zhoršení, přičemž dne xxx paní S. T. zemřela.
5. Zjištěný skutkový stav hodnotil soud prvního stupně po právní stránce podle § 2958 a § 2959 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „o. z.“). Poté dospěl k závěru, že žaloba není důvodná. Konstatoval, že nárok na náhradu ztížení společenského uplatnění vzniká poškozenému až ustálením zdravotního stavu. Poukázal na to, že v posuzované věci sice podle znalce MUDr. Vladimíra Kolaříka došlo v létě 2019 k ustálení zdravotního stavu paní S. T., neuvedl však v tomto směru žádné přesnější datum ustálení zdravotního stavu a připustil, že prognóza je nejistá a zdravotní stav paní S. T. se může v budoucnu měnit, a to od uzdravení až po úmrtí. Následně podle zjištění soudu prvního stupně došlo k postupnému opětovnému zhoršování zdravotního stavu paní S. T. a dne xxx na následky poranění vzniklého při dopravní nehodě zemřela. Soud prvního stupně neshledal důvodným ani nárok na náhradu bolestného. V tomto směru vyjádřil názor, že pokud, jak vyplynulo z výpovědi znalkyně MUDr. Markvartové, byla paní S. T. po celou dobu tlumena léky proti bolesti, nemohla žádnou bolest pociťovat, přičemž předmětem odškodnění je bolest skutečná, a nikoliv pouze potencionální. Důvodným pak neshledal ani nárok na náhradu újmy způsobené úmrtím osoby blízké, neboť u paní S. T. nastal v důsledku utrpených

zranění apalický syndrom, a byla tedy v hlubokém bezvědomí, protože nemohla prožívat smrt svého partnera pana J. K. tak, aby jí vznikla odškodnitelná újma. Z uvedených důvodů soud prvního stupně žalobu v celém rozsahu zamítl a o náhradě nákladů řízení rozhodl podle § 142 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále jen „o.s.ř.“) tak, že v řízení neúspěšným žalobcům uložil povinnost nahradit žalované náklady řízení spočívající v nákladech jejího právního zastoupení.

6. Proti rozsudku soudu prvního stupně podali žalobci odvolání. Namítali zejména jeho nepřezkoumatelnost a nesprávné posouzení věci s tím, že soud prvního stupně zásadně špatným způsobem vyložil hmotněprávní otázku vzniku nároků na náhradu újmy na zdraví. Zrekapitulovali skutkové okolnosti dané věci a poukázali na to, že žalovaná v minulosti uznala jako existující a oprávněný nárok paní S. T. na bolestné, ztížení společenského uplatnění a náhradu škody na vozidle. Zdůraznili, že žalovaná na náhradu bolestného a ztížení společenského uplatnění poskytla plnění v rozsahu 50 %, když namítala míru spoluzavinění z 50% ze strany zesnulé S. T. z důvodu porušení prevenční povinnosti. Namítali, že z jejich pohledu měla být předmětem sporu zejména otázka míry spoluzavinění poškozené S. T., respektive oprávněnost a výše jejího nároku na náhradu nemajetkové újmy coby sekundární oběti. Za nesprávný a popírající veškerý smysl odškodnění označili názor soudu prvního stupně o tom, že poškozené nemohl vzniknout nárok na bolestné, když bolest v důsledku užívání analgetik necítila. Poukázali na to, že optikou práva se za bolest považuje porucha zdraví a skutečnost, že k této poruše došlo. Zdůraznili, že právo poškozeného na bolestné vzniká v souvislosti s tím, že došlo k narušení integrity jeho zdravotního stavu, respektive bolestné odškodňuje změnu stavu poškozeného podřazenou pod kódy a názvy diagnóz. Dále uvedli, že žalovaná nikdy nesporeovala ani základ (existenci) nároku paní S. T. na náhradu ztížení společenského uplatnění. Poukázali na to, že dle provedeného dokazování paní S. T. byla po dobu bezmála jednoho roku vyřazena ze všech životních oblastí, které jsou v rámci náhrady ztížení společenského uplatnění zohledněny. Argumentovali ve prospěch závěru, že nárok na náhradu ztížení společenského uplatnění stejně jako na náhradu bolestného vzniká poškozenému poručením zákonné povinnosti, z níž tyto následky vzejdou, a to bez ohledu na to, jak moc je poškozená osoba schopna omezení ve svém životě vnímat. Vyjádřili nesouhlas s argumentací soudu prvního stupně, že pokud byla poškozená v apalickém stavu, nebyla schopna si uvědomit, v čem všem je v důsledku poškození zdraví omezena či vyloučena. Zdůraznili, že uvedený názor popírá zákonnou úpravu nároku náhradu ztížení společenského uplatnění a zcela se odklání od ústavně garantovaného principu plného odškodnění. Namítali, že zmíněná názor soudu prvního stupně by de facto diskriminoval a zcela vyloučil z nároku na odškodnění ty oprávněné osoby, které v důsledku skutečně tragické škodní události utrpěly zásadní újmu na zdraví, a nedůvodně zvýhodňoval ty poškozené, kteří utrpěli lehčí zranění. Vyjádřili přesvědčení, že obdobná argumentace platí i v případě odškodnění poškozené osoby za ztrátu blízkého člověka. Poukázali na to, že zákon nehovoří o tom, jak intenzivní duševní útrapy musí poškozená osoba prožívat, aby jí nárok vůbec vznikl. Za nepochybnou považovali skutečnost, že paní S. T. nárok na odškodnění za ztrátu blízkého člověka vznikl, přičemž předmětem diskuze je pouze jeho výše. Dále žalobci poukázali na to, že soud prvního stupně zamítl všechny návrhy na doplnění dokazování směřující k posouzení otázky míry zavinění poškozené, a navrhli, aby odvolací provedl dokazování, rozhodl mezitímním rozsudkem, že základ všech tří uplatněných nároků zesnulé paní S. T. je dán, a následně věc vrátil soudu prvního stupně se závazným právním názorem, aby byly provedeny důkazy k posouzení výše uplatněných nároků.
7. Žalovaná ve vyjádření k podanému odvolání poukázala na to, že soud prvního stupně řádně provedl navržené důkazy potřebné k prokázání rozhodných skutečností a věc také správně právně posoudil. K uplatněnému nároku na náhradu ztížení společenského uplatnění zrekapitulovala výsledky provedeného dokazování a vyjádřila názor, že v předmětné věci se zdravotní stav poškozené ustálil až její smrtí. Za situace, kdy v řízení nebylo prokázáno, že za života poškozené došlo k ustálení jejího zdravotního stavu, má žalovaná za to, že nárok na náhradu ztížení společenského uplatnění nevznikl a soud prvního stupně postupoval správně, pokud žalobu

v tomto ohledu zamítl. Za správný pak označila také závěr soudu prvního stupně o nedůvodnosti uplatněného nároku na náhradu újmy způsobené smrtí osoby blízké, když z provedeného dokazování vyplynulo, že poškozená pro svůj zdravotní stav nebyla schopna vnímat újmu ze ztráty blízkého člověka, a proto jí nárok náhradu této újmy nevznikl. Z uvedených důvodů žalovaná navrhl, aby odvolací soud napadený rozsudek soudu prvního stupně potvrdil a přiznal jí náhradu nákladů odvolacího řízení. V doplnění svého vyjádření pak žalovaná navrhl provedení důkazu znaleckým posudkem z oboru doprava a strojírenství ze dne 28. 5. 2023 k prokázání svého tvrzení o spoluzavinění vzniku újmy ze strany paní S. T. a J. K.. Jinak setrvala na své odvolací argumentaci a odvolacím návrhu.

8. Odvolací soud přezkoumal podle § 212 a § 212a o.s.ř. napadený rozsudek soudu prvního stupně i řízení, které jeho vydání předcházelo. Poté dospěl k závěru, že odvolání je částečně důvodné.
9. Žalobci jako dědici původní žalobkyně, zemřelé paní S. T., v řízení v této věci uplatňují nárok na poskytnutí pojistného plnění z pojištění odpovědnosti z provozu vozidla k odškodnění újmy na zdraví paní S. T. v podobě bolestného a ztížení společenského uplatnění a dále k odškodnění její nemajetkové újmy způsobené ztrátou blízkého člověka. Odvolací soud nesdílí závěry soudu prvního stupně, na jejichž základě shledal nedůvodnými uplatněné nároky na odškodnění bolestného a ztížení společenského uplatnění paní S. T., přičemž ve vztahu k této části předmětu řízení nejsou dány důvody pro potvrzení ani změnu napadeného rozsudku. Věcně správným shledal odvolací soud rozhodnutí soudu prvního stupně o uplatněném nároku na náhradu újmy způsobené ztrátou blízké osoby.
10. Podle § 2958 o. z. při ublížení na zdraví odčiní škůdce újmu poškozeného peněžitou náhradou, vyvažující plně vytrpěné bolesti a další nemajetkové újmy; vznikla-li poškozením zdraví překážka lepší budoucnosti poškozeného, nahradí mu škůdce i ztížení společenského uplatnění. Nelze-li výši náhrady takto určit, stanoví se podle zásad slušnosti.
11. Smyslem náhrady za bolest je vedle samotného bolestivého stavu odškodnit i určitou míru nepohodlí, stresu či obtíží spojených s utrpenou zdravotní újmou, a to v rozsahu, v němž tyto zásahy do osobnostní sféry poškozeného z povahy věci souvisí s bolestí obvykle doprovázející stavy popsané v jednotlivých položkách (tzv. bolest v širším smyslu). Výkladem § 2958 o. z. nelze dovodit, že nyní má být pojem bolest chápán toliko jako fyzická bolest bez souvislosti s duševními aspekty bolestivých stavů. Nárokem na odškodnění bolesti je myšleno odškodnění bolesti v tzv. širším smyslu, tedy jak bolesti fyzické, tak i duševního strádání (srovnej usnesení Nejvyššího soudu ze dne 1. 11. 2017, sp. zn. 25 Cdo 2245/2017). Občanský zákoník stanoví, že bolestné jako forma odčinění za vytrpěnou bolest má tuto újmu plně vyvážit. Bolest (jako každá nemajetková újma) není přímo zjistitelná ani měřitelná (subjektivní pocit člověka není objektivně uchopitelný), její existenci a rozsah můžeme odhadnout pouze z navenek rozpoznatelných indicií. Proto se i výše bolestného primárně určuje podole objektivně zjistitelných kritérií. Pouze skrze tuto objektivizaci lze dosáhnout spravedlivé a předvídatelné praxe. Nelze tak zcela upustit od základních východisek založených na kategorizaci následků z lékařského hlediska (srovnej Hulmák, M. a kol. Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část /§ 2055-3014/. Komentář. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2014, str. 1706 – 1707).
12. V projednávané věci z provedeného dokazování jednoznačně vyplynulo, že paní S. T. utrpěla v důsledku dopravní nehody ze dne xxx mnohočetná vážná zranění, která jsou objektivně spojena s bolestivými stavy a způsobují vážná tělesná a duševní strádání. Skutečnost, že u paní S. T. nastal apalický syndrom a v rámci poskytované lékařské pomoci jí byla podávána analgetika, bez dalšího neopodstatňuje závěr o absenci nároku na odškodnění vytrpěných bolestí. Pro účely plného a spravedlivého odškodnění utrpených bolestí je totiž ve smyslu zákonné úpravy a ustálené soudní praxe nutno vyjít z klasifikace bolestivých stavů podle postižení jednotlivých orgánů či částí těla (viz Metodika Nejvyššího soudu k § 2958 občanského zákoníku), jak ostatně ve svém posudku učinil znalec MUDr. Vladimír Kolařík, který v návaznosti na utrpená zranění paní S. T. ohodnotil

její bolesti 2 460 body, respektive žalovaná, která po vyjádření revizního lékaře a pro účely poskytnutí části pojistného plnění souhlasila s ohodnocením bolestného 2 380,50 body. Názor soudu prvního stupně, že nárok na bolestné je vázán na subjektivní vnímání bolesti poškozeným, respektive že nárok na odškodnění nevzniká poškozenému, jemuž jsou podávány léky proti bolesti, a tudíž bolest spojenou se zásahy do jeho tělesné integrity nepocítuje, v kontextu se shora uvedeným zjevně odporuje smyslu a účelu zákona, logice věci i obecným zásadám spravedlnosti. Jestliže tedy soud prvního stupně žalobou uplatněnému nároku na poskytnutí pojistného plnění k odškodnění bolesti paní S. T. nevyhověl z důvodu zmíněného nesprávného názoru, nemůže jeho rozhodnutí v tomto ohledu pro nedostatek relevantních důvodů obstát.

13. Z ustálené soudní praxe plyne, že újma na zdraví spočívající ve ztížení společenského uplatnění vzniká, jakmile se po úrazu nebo jiném poškození zdraví a jeho případném léčení ustálí zdravotní stav poškozeného natolik, že je zřejmé, zda a jaké nepříznivé důsledky pro jeho životní úkony má změněný (zhoršený) zdravotní stav, tedy zda a v jakém rozsahu došlo ke ztížení společenského uplatnění. Ustálení zdravotního stavu je tak třeba spojovat s momentem, v němž již lze objektivně seznat přetrvávající nepříznivé následky poškození zdraví na další život poškozeného, aniž by se však muselo jednat o okamžik, k němuž již lze vyloučit vznik případných dalších komplikací dále ztěžujících jeho zdravotní stav a prohlubujících jeho újmu. V případě pozdějšího zhoršení již ustáleného zdravotního stavu nebo projevu nových následků souvisejících s původním poškozením zdraví v takové intenzitě a takovým způsobem, že původně nebyly, příp. ani nemohly být předvídané, může poškozenému vzniknout z původní škodní události další (nový) nárok na náhradu. Jednalo by se o další dílčí nárok, u něž by se promlčení posuzovalo jako u nároku se samostatnou promlčecí lhůtou a rozdílným začátkem jejího běhu. Opačný závěr by ostatně stavěl poškozené do nevýhodné pozice, v níž by museli se svým nárokem vyčkávat na moment, v němž by, nehledě na setrvalost a ustálenost jejich zdravotních obtíží, byly vyloučeny jakékoliv další komplikace a bylo možné seznat veškeré negativní následky s konečnou platností (srovnej rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 7. 2022, sp. zn. 25 Cdo 1711/2022).
14. V projednávané věci z důkazu znaleckým posudkem, vypracovaným dne 19. 8. 2019 znalcem z oboru zdravotnictví MUDr. Vladimírem Kolaříkem, plyne, že paní S. T. utrpěla při dopravní nehodě polytrauma, mimo jiná vážná zranění také ložiskové poranění mozku s krvácením pod mozkové pleny a úrazový otok mozku, přičemž při neurologickém konziliu dne 19. 2. 2019 byl její neurologický stav charakterizován jako apalický stav. V lékařské zprávě ze dne 11. 6. 2019 bylo konstatováno, že u paní S. T. trvá bezvědomí, od příjmu nenastalo významnější zlepšení a prognóza pro obnovu vědomí a mentálních funkcí je nepříznivá. Znalec dospěl k závěru, že ke dni 5. 8. 2019, kdy případ posoudil, je zdravotní stav paní S. T. ustálen. V návaznosti na zhodnocení omezení paní S. T. v různých životních oblastech, aktivitách a v možnostech zapojení do všedního života a společnosti pak vyčíslil výši náhrady ztížení jejího společenského uplatnění v částce 12 754 000 Kč. Na uvedených závěrech pak jmenovaný znalec setrval také ve své výpovědi při výslechu konaném při ústním jednání dne 31. 8. 2022, kdy zopakoval, že při vypracování znaleckého posudku v létě 2019 zjistil, že zdravotní stav paní S. T. je neměnný a stabilizovaný, když byla stále v bezvědomí, byla v důsledku utrpěných zranění neustále v ohrožení života a žila pouze za pomoci přístrojů a poskytování trvalé léčby. V uvedeném kontextu je pak nutno vnímat také jeho vyjádření o tom, že nelze žádným způsobem predikovat, zda stav paní S. T. skončí smrtí či zda se dostane do nějakého lepšího stavu a bude nějakým způsobem přežívat. Za situace, kdy závěry znalce MUDr. Vladimíra Kolaříka nebyly v řízení před soudem prvního stupně vyvráceny, lze uzavřít, že výsledky provedeného dokazování opodstatňují závěr o ustálení zdravotního stavu paní S. T. a vzniku jejího nároku na náhradu ztížení společenského uplatnění.
15. Soud prvního stupně postupoval v intencích shora citované judikatury, pokud vázal vznik nároku paní S. T. na odškodnění ztížení jejího společenského uplatnění na okamžik ustálení jejího zdravotního stavu. Nicméně jeho závěr o tom, že k ustálení zdravotního stavu paní S. T. v období po poškození jejího zdraví při dopravní nehodě dne xxx do okamžiku její smrti dne xxx nedošlo,

nemá oporu v provedeném dokazování. Za této situace, je zamítavé rozhodnutí soudu prvního stupně o uplatněném nároku na náhradu ztížení společenského uplatnění paní S. T. pro nedostatek důvodů nepřezkoumatelné, a tudíž nemůže obstát.

16. Podle § 2959 o. z. při usmrcení nebo zvláště závažném ublížení na zdraví odčiní škůdce duševní útrapy manželu, rodiči, dítěti nebo jiné osobě blízké peněžitou náhradou vyvažující plně jejich utrpení. Nelze-li výši náhrady takto určit, stanoví se podle zásad slušnosti.
17. Citované zákonné ustanovení stanoví nově (s účinností od 1. 1. 2014) široké obecné pravidlo pro odčinění duševní újmy pozůstalých a nahrazuje předchozí systém odškodňování prostřednictvím zákonem stanovených paušálních částek. Jedná se o právo ryze osobního charakteru, které je svou povahou úzce spjato s osobou pozůstalého, neboť jeho cílem je přiměřeně vyvážit, popřípadě zmírnit nemajetkovou újmu vzniklou pozůstalému v jeho osobnostní sféře a odčinit zásah do práva na budování a rozvíjení rodinných vztahů (srovnej usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 2. 2018, sp. zn. 25 Cdo 293/2018). Při určení výše náhrady za duševní útrapy spojené s usmrcením osoby blízké je třeba zohlednit okolnosti jak na straně pozůstalého, tak i na straně škůdce. Na straně pozůstalého je významná zejména intenzita jeho vztahu se zemřelým, věk zemřelého a pozůstalých, případná existenční závislost na zemřelém a případná jiná satisfakce (jako např. omluva, správné postihy škůdce či jeho trestní odsouzení), která obvykle není sama o sobě dostačující, její poskytnutí však může mít vliv na snížení peněžitého zadostiučinění. Zohlednit lze rovněž, byl-li pozůstalý očitým svědkem škodní události, byl-li s jejími následky bezprostředně konfrontován či jakým způsobem se o nich dozvěděl. Kritéria odvozená od osoby škůdce jsou především jeho postoj ke škodní události, dopad události do jeho duševní sféry, forma a míra zavinění a v omezeném rozsahu i majetkové poměry škůdce, které jsou významné pouze z hlediska toho, aby výše náhrady pro něj nepředstavovala likvidační důsledek (srovnej rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. 9. 2018, sp. zn. 25 Cdo 894/2018).
18. Újma tzv. sekundární obětí, odčiňovaná dle § 2959 o. z., může mít různou podobu. V první řadě jde o psychickou bolest způsobenou vnímáním újmy blízkého člověka jako újmy vlastní (smutek, žal); odčinit je však třeba i další citové strádání: šok ze zprávy o smrtelném úrazu, ztrátu životní perspektivy, obavy o budoucnost apod. Osoby, které mohou požadovat náhradu, sice vymezuje přímo zákon (§ 2959 o. z.), neznamená to ale, že by jim náhrada náležela automaticky. Vždy je třeba zkoumat intenzitu citového pouta (zda mezi primární a sekundární obětí existuje úzká vazba lásky, náklonosti, zda je vztah harmonický apod. Tento požadavek lze dovodit z toho, že smyslem zadostiučinění je vyvážit utrpení. Neexistuje-li utrpení, není právo na náhradu (srovnej Hulmák, M. a kol. Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část /§ 2055-3014/. Komentář. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2014, str. 1720 – 1722).
19. V projednávané věci žalobci jako dědici paní S. T., požadují přiznání peněžité náhrady za nemajetkovou újmu, která vznikla paní S. T. v souvislosti s úmrtím pana J. K., s nímž žila v partnerském vztahu. Z provedeného dokazování vyplynulo, že pan J. K. jako řidič vozidla vozidlo Daewoo Kallos, RZ xxx zemřel při dopravní nehodě dne xxx, při níž paní S. T. utrpěla vážná zranění, na jejichž následky zemřela dne xxx. V řízení před soudem prvního stupně bylo rovněž prokázáno, že paní S. T. byla po celou dobu od svého zranění až do své smrti v bezvědomí, respektive v apalickém stavu. Nemohla tedy z tohoto důvodu vnímat zprávu o úmrtí svého partnera pana J. K. a prožívat psychickou bolest a strádání z důvodu ztráty blízkého člověka. Za těchto okolností je vyloučeno, aby paní S. T. v souvislosti s úmrtím pana J. K. prožila duševní útrapy, jež jsou předmětem odškodnění sekundárních obětí ve smyslu § 2959 o. z., a tudíž jí nárok na požadovanou peněžitou náhradu nevznikl. Soud prvního stupně proto nepochybil, pokud žalobu ve vztahu k této části předmětu řízení zamítl.
20. Ze všech uvedených důvodů odvolací soud napadený rozsudek soudu prvního stupně ve výroku III., kterým bylo rozhodnuto o uplatněném nároku na pojistné plnění k náhradě újmy způsobené ztrátou blízké osoby, podle § 219 o.s.ř. jako věcně správný potvrdil. Ve zbývajícím rozsahu, tj. ve

výrocích I. a II., kterými soud prvního stupně rozhodl o uplatněných nárocích na pojistné plnění k náhradě bolestného a ztížení společenského uplatnění, jakož i v akcesorických nákladových výrocích IV. a V., pak podle § 219a odst. 1 písm. b) o.s.ř. rozsudek soudu prvního stupně zrušil a podle § 221 odst. 1 písm. a) o.s.ř. věc v tomto rozsahu vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

21. Nad rámec uvedeného pak lze uvést, že odvolací soud neshledal podmínky pro vyhovění návrhu žalobců, aby ve věci rozhodl mezitímním rozsudkem, když mezitímním rozhodnutím je deklarováno, zda uplatněný nárok (nároky) je ve svém právním základu opodstatněn, a to zcela nebo v přesně určené části. Pro účely mezitímního rozhodnutí ve věci je tedy nutné vyřešit mezi účastníky dosud spornou otázku případného spoluzavinění paní S. T., kterou se však soud prvního stupně dosud nezabýval a nevedl k ní ani dokazování, z něhož by mohl odvolací soud vycházet.
22. Na soudu prvního stupně bude, aby v dalším řízení znovu rozhodl o žalobou uplatněných nárocích na pojistné plnění k odškodnění bolestného a ztížení společenského uplatnění paní S. T.. Podmínky vzniku uvedených nároků posoudí v intencích citované judikatury a v souladu se smyslem a účelem zákonného ustanovení § 2958 o. z. Svou pozornost zaměří rovněž na vyřešení otázky žalovanou namítaného spoluzavinění paní S. T., tedy zda, a pokud ano, v jaké míře, se na vzniku odškodňované újmy na zdraví podílela. Soud prvního stupně také neopomene přezkoumatelným způsobem vyložit své skutkové i právní závěry, vypořádat se s relevantními námitkami účastníků, jakož i uvést úvahy, kterými se při rozhodování ve věci samé řídil. V případě, že nevyhoví některým důkazním návrhům účastníků, svůj postup v tomto směru řádně zdůvodní. V novém rozhodnutí rozhodne soud prvního stupně též znovu o náhradě nákladů řízení, a to včetně nákladů řízení odvolacího (§ 224 odst. 3 o.s.ř.). Právním názorem, vysloveným v rozhodnutí odvolacího soudu, je soud prvního stupně vázán (§ 226 odst. 1 o.s.ř.).

Poučení:

Proti výroku I. tohoto rozhodnutí lze podat dovolání k Nejvyššímu soudu České republiky prostřednictvím soudu prvního stupně, ve lhůtě dvou měsíců od jeho doručení, jen za podmínek stanovených v § 237 o.s.ř. Proti výroku II. tohoto rozsudku není dovolání přípustné.

Praha 28. června 2023

JUDr. Lubomír Velc v.r.
předseda senátu